



Høgskolen i Hedmark

LUNA

Årsstudium/lektorstudium i norsk – emne: Språk og samfunn – våren 2016

Oppgavesettet består av fire sider (to sider på nynorsk, to sider på bokmål)

*Nynorsk*

## **Eksamen (6 timar)**

**11. mai 2016, kl. 09.00-15.00**

### **Vel to av fire oppgåvedelar:**

Oppgavesettet består av fire delar (A, B, C, D) med spørsmål frå pensumet for språkmodulen for årsstudiet i norsk (Språk og samfunn), slik det er spesifisert i studieplanen for denne studieeininga. Du skal velje to delar og skrive eitt av svara dine på bokmål og det andre svaret på nynorsk. Du kan sjølv bestemme kva svar som skal vere på bokmål eller nynorsk. *Begge oppgåvedelane må vurderast til bestått.*

### **Hjelpemiddel:**

Norsk-norsk ordliste/ordbok (utan egne merknader/markeringar).

---

### **OPPGÅVEDEL A:**

Drøft §1 i *Vedtekter for Språkrådet* ut frå eit større språkhistorisk og språkpolitisk perspektiv der du blant anna trekkjer inn «den totale språksituasjonen» dei siste to tusen åra, og også set formuleringa «observera og analysera aktuelle utviklingstrekk i heile det norske språksamfunnet» i eit språkpolitisk perspektiv gjennom dei siste to hundre åra.

### **Vedtekter for Språkrådet**

#### *§ 1. Formål og oppgåver*

Språkrådet er statens fagorgan i språkspørsmål og skal særleg arbeida med å styrkja det norske språkets status i notid og framtid og å forvalta dei to offisielle norske språknormene. Språkstyrkingsarbeidet omfattar både norsk språk generelt og den nynorske målforma spesielt.

Språkrådet skal verna om den kulturarven som norsk skriftspråk og talespråk representerer, fremja tiltak som kan auka kunnskapen om norsk språk, fremja toleranse og gjensidig respekt i forholdet mellom alle som brukar norsk språk i den eine eller andre varianten, og verna om dei rettane som kvar enkelt borgar har når det gjeld bruken av språket.

Språkrådet skal også ta omsyn til den totale språksituasjonen i landet, slik denne kjem til uttrykk gjennom dei språklege interessene til nordmenn med samisk eller minoritetsspråkleg bakgrunn eller tilknytning.

Språkrådet skal observera og analysera aktuelle utviklingstrekk i heile det norske språksamfunnet og bør på eige initiativ leggja til rette for tenleg samarbeid med både private og offentlege aktørar innanfor ulike samfunnssektorar.

Språkrådet skal driva utoverretta informasjonsverksemd og i rimeleg omfang gi råd og rettleiing til alle som vender seg dit med språklege spørsmål.

## OPPGÅVEDEL B:

Ta utgangspunkt i følgjande gammalnorske tekstutdrag og drøft grammatiske endringar/utviklingar frå gammalnorsk til moderne norsk (fonologi, morfologi, syntaks). Diskuter også forholdet mellom dialekt og standard skriftspråk.

### Frå saga om Hønse-Tore (Hónsa-Póris saga):

1 Einn dag gerir Þórir heiman ferð sína ok ríðr í Norðrtungu ok hitti Arngrím goða

2 ok bauð honum barnfóstr: "Vil ek taka við Helga, syni þínum, ok geyma sem ek kann;

3 en ek vil hafa vináttu þína í mót ok fylgi, til þess at ek ná réttu af mönnum."

4 Arngrímr svarar: "Svá lízt mér, sem lítill höfuðburðr muni mér at þessum barnfóstri."

5 Þórir svarar: "Ek vil gefa sveininum halft fé mitt, heldr en ek ná eigi barnfóstrinu;

6 en þú skalt rétta hluta minn ok vera skyldr til, við hvern sem ek á um."

7 Arngrímr svarar: "Þat ætla ek mála sannast, at neita eigi því, er svá er vel boðit."

8 Fór þá Helgi heim með Þóri, ok heitir þar nú síðan bórinn at Helgavatni.

### Omsetjing til norsk ([http://www.heimskringla.no/wiki/Soga\\_um\\_H%C3%B8nse-Tore](http://www.heimskringla.no/wiki/Soga_um_H%C3%B8nse-Tore))

Ein dag fór Tore heimantil og reid til Nordtunga til Arngrim gøde og baud honom barnfostring. Eg vil taka til meg Helge, son din, og stella med honom som eg best kann; men imot vil eg hava venskapen din og studnad, so eg kann faa retten min av folk. Arngrim svarar: «Det kjem soleis fyre meg, at denne barnfostringi vil verta til liti æra for meg.» Tore svarar: «Eg vil heller gjeva drengen helvti av godset mitt enn eg ikkje skal faa honom til fostring; men det skal vera din skyldnad aa hjelpa meg til retten min, kven eg so hev med aa gjera.» Arngrim svarar: «Eg maa segja som sant er, at so godt eit tilbod skal ein ikkje segja nei til.» Helge fór daa heim med Tore, og garden der heiter sidan Helgevatn.

## OPPGÅVEDEL C:

Under er det lista opp nokre av dei stikkorda som vi hadde i undervisninga i praktisk språkbruk. Skriv eit fagessay der du har som mål å gje svar på kva du legg i omgrepet funksjonell språkføring.

Stikkord frå undervisninga:

- korleis ser den ideelle setninga ut, syntaktisk sett?
- kva gjev god kohesjon og god koherens?
- kva er god struktur i ein fagtekst?
- korleis kan ein finne det ideelle ordet i ein fagtekst?
- kva er mest viktig å hugse på når det gjeld rettskriving?
- korleis kan ein bli god i sidemålet?
- ting i nynorsk som er verdt å lære?
- vokabular som ein skal styre utom i nynorsk?

## OPPGÅVEDEL D: Svar på alle delspørsmåla

- Forklar fagtermane varietet, variabel og variant og gje illustrerande eksempel.
- Forklar fagtermane avstandsspråk og utbyggingsspråk, og gje illustrerande eksempel.
- Forklar kva vi forstår geografisk og språkleg med austnorsk og vestnorsk, og gje illustrerande eksempel..



Høgskolen i Hedmark

LUNA

Årsstudium/lektorstudium i norsk – emne: Språk og samfunn – våren 2016

Oppgavesettet består av fire sider (to sider på nynorsk, to sider på bokmål)

*Bokmål*

## **Eksamen (6 timer)**

**11. mai 2016, kl. 09.00-15.00**

### **Velg to av fire oppgavedeler:**

Oppgavesettet består av fire deler (A, B, C, D) med spørsmål fra pensumet for språkmodulen for årsstudiet i norsk (Språk og samfunn), slik det er spesifisert i studieplanen for denne studieenheten. Du skal velge to deler og skrive ett av svare dine på bokmål og det andre svaret på nynorsk. Du kan selv bestemme hvilket svar som skal være på bokmål eller nynorsk. *Begge oppgavedelene må vurderes til bestått.*

### **Hjelpemiddel:**

Norsk-norsk ordliste/ordbok (uten egne merknader/markeringer).

---

### **OPPGAVEDEL A:**

Drøft §1 i *Vedtekter for Språkrådet* ut fra et større språkhistorisk og språkpolitisk perspektiv der du blant annet trekker inn «den totale språksituasjonen» de siste to tusen åra, og også setter formuleringa «observera og analysera aktuelle utviklingstrekk i heile det norske språksamfunnet» i et språkpolitisk perspektiv gjennom de siste to hundre åra.

### **Vedtekter for Språkrådet**

#### *§ 1. Formål og oppgåver*

Språkrådet er statens fagorgan i språkspørsmål og skal særleg arbeida med å styrkja det norske språkets status i notid og framtid og å forvalta dei to offisielle norske språknormene. Språkstyrkingsarbeidet omfattar både norsk språk generelt og den nynorske målforma spesielt.

Språkrådet skal verna om den kulturarven som norsk skriftspråk og talespråk representerer, fremja tiltak som kan auka kunnskapen om norsk språk, fremja toleranse og gjensidig respekt i forholdet mellom alle som brukar norsk språk i den eine eller andre varianten, og verna om dei rettane som kvar enkelt borgar har når det gjeld bruken av språket.

Språkrådet skal også ta omsyn til den totale språksituasjonen i landet, slik denne kjem til uttrykk gjennom dei språklege interessene til nordmenn med samisk eller minoritetsspråkleg bakgrunn eller tilknytning.

Språkrådet skal observera og analysera aktuelle utviklingstrekk i heile det norske språksamfunnet og bør på eige initiativ leggja til rette for tenleg samarbeid med både private og offentlege aktørar innanfor ulike samfunnssektorar.

Språkrådet skal driva utoverretta informasjonsverksemd og i rimeleg omfang gi råd og rettleiing til alle som vender seg dit med språklege spørsmål.

## OPPGAVEDEL B:

Ta utgangspunkt i følgende gammalnorske tekstutdrag og drøft grammatiske endringer/utviklinger fra gammalnorsk til moderne norsk (fonologi, morfologi, syntaks). Diskuter også forholdet mellom dialekt og standard skriftspråk.

### Frå saga om Hønse-Tore (Hónsa-Póris saga):

1 Einn dag gerir Þórir heiman ferð sína ok ríðr í Norðrtungu ok hitti Arngrím goða

2 ok bauð honum barnfóstr: "Vil ek taka við Helga, syni þínum, ok geyma sem ek kann;

3 en ek vil hafa vináttu þína í mót ok fylgi, til þess at ek ná réttu af mönnum."

4 Arngrímr svarar: "Svá lízt mér, sem lítill höfuðburðr muni mér at þessum barnfóstri."

5 Þórir svarar: "Ek vil gefa sveininum halft fé mitt, heldr en ek ná eigi barnfóstrinu;

6 en þú skalt rétta hluta minn ok vera skyldr til, við hvern sem ek á um."

7 Arngrímr svarar: "Þat ætla ek mála sannast, at neita eigi því, er svá er vel boðit."

8 Fór þá Helgi heim með Þóri, ok heitir þar nú síðan bórinn at Helgavatni.

### Omsetjing til norsk ([http://www.heimskringla.no/wiki/Soga\\_um\\_H%C3%B8nse-Tore](http://www.heimskringla.no/wiki/Soga_um_H%C3%B8nse-Tore))

Ein dag fór Tore heimantil og reid til Nordtunga til Arngrim gøde og baud honom barnfostring. Eg vil taka til meg Helge, son din, og stella med honom som eg best kann; men imot vil eg hava venskapen din og studnad, so eg kann faa retten min av folk. Arngrim svarar: «Det kjem soleis fyre meg, at denne barnfostringi vil verta til liti æra for meg.» Tore svarar: «Eg vil heller gjeva drengen helvti av godset mitt enn eg ikkje skal faa honom til fostring; men det skal vera din skyldnad aa hjelpa meg til retten min, kven eg so hev med aa gjera.» Arngrim svarar: «Eg maa segja som sant er, at so godt eit tilbod skal ein ikkje segja nei til.» Helge fór daa heim med Tore, og garden der heiter sidan Helgevatn.

## OPPGAVEDEL C:

Under er det lista opp noen av de stikkorda som vi hadde i undervisninga i praktisk språkbruk. Skriv et fagessay der du har som mål å gi svar på hva du legger i begrepet funksjonell språkføring.

Stikkord fra undervisninga:

- hvordan ser den ideelle setninga ut, syntaktisk sett?
- hva gir god kohesjon og god koherens?
- hva er god struktur i en fagtekst?
- hvordan kan man finne det ideelle ordet i en fagtekst?
- hva er mest viktig å huske på når det gjelder rettskriving?
- hvordan kan man bli god i sidemålet?
- ting i nynorsk som er verdt å lære?
- vokabular som man skal styre utom i nynorsk?

## OPPGAVEDEL D: Svar på alle delspørsmåla

- Forklar fagtermene varietet, variabel og variant og gi illustrerende eksempler.
- Forklar fagtermene avstandsspråk og utbyggingsspråk, og gi illustrerende eksempler.
- Forklar hva vi forstår geografisk og språklig med østnorsk og vestnorsk, og gi illustrerende eksempler.